

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МИНЗЭЛӘ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ ЯҢА МӘЛКӘН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА
КОМИТЕТЫ**

КАРАРЫ

дата «09» июнь 2021 ел

№12

**"2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль
районы Яңа Мәлкән авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны
саклау" муниципаль программасын раслау турында**

Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Яңа Мәлкән авыл жирлеге территориясендә жирләрнең сакланышын тормышка ашыру максатыннан чыгып, (гамәлдәге Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясы, 25.10.2001 ел N 136-ФЗ РФ Кодексы

Статус: гамәлдәге редакция (гамәлдәге 01.05.2021) -

25.10.2001 ел N 136-ФЗ РФ Кодексы

Статус: гамәлдәге редакция Россия Федерациясе Жир кодексының 13 бүлегенә таянып, 06.10.2003 N 131-ФЗ Федераль закон

Статус: гамәлдәге редакция (гамәлдәге Россия Федерациясендә жирле оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән" ,

28.07.2004 ел N 45-ЗРТ Татарстан Республикасы Законы

Статусы:"Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы" редакциясе, Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Яңа Мәлкән авыл жирлеге башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. "2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Яңа Мәлкән авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау" муниципаль программасын расларга. Кушымта).

2. Әлеге карар кул куелганнан бирле үз көченә керә һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының Рәсми порталында түбәндәге адрес буенча рәсми басылып чыгарга тиеш <http://pravo.tatarstan.ru/>

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

ТР Минзәлә муниципаль районы
Яңа Мәлкән авыл жирлеге
Башкарма комитет жетәкчесе

З.И.Нәжметдинов

Татарстан Республикасы
Минзэлэ муниципаль районы
Яңа Мәлкән авыл жирлеге
Башкарма комитетының
Карарына
Кушымта
дата «09» июнь 2021 ел № 12

"2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Минзэлэ муниципаль районы Яңа Мәлкән авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау" муниципаль программасы

2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Минзэлэ муниципаль районы Яңа Мәлкән авыл жирлеге территориясендә жирләрден файдалану һәм саклау буенча муниципаль программа паспорты

Программаны эшләү өчен нигезләмә	"РФ Жир кодексы" , 06.10.2003 N 131-ФЗ Федераль законы Статус: гамәлдәге редакция (гамәлдәге 23.03.20021)
Заказ бирүче	Татарстан Республикасының Минзэлэ муниципаль районы Яңа Мәлкән авыл жирлеге Башкарма комитеты
Программаны төп эшләрүче	Яңа Мәлкән авыл жирлеге Башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Яңа Мәлкән авыл жирлеге жирләрән саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча чараларны тормышка ашыру
Программаның билгеләнеше	Яңа Мәлкән авыл жирлеге жирләрән саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны тормышка ашыру вакыты	2021-2023 еллар
Көтелгән нәтижеләр	Жирләрне саклау һәм рациональ файдалану өлкәсендә дүрләт сәясәтен гамәлгә ашыру, бозылган жирләрне торгызу, халыкның экологик куркынычсызлыгын һәм аның тормыш сыйфатын күтәрү

Программаны тормышка ашыруны контрольдә тоту	Яңа Мәлкән авыл жирлеге Башкарма комитеты
Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Жирләрне саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча хужаларның һәм кулланучыларның эшчәнлеген координацияләү Яңа Мәлкән авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан башкарыла. Программаны аныклау кирәк булганда үткәрелә.
Финанслау чыганагы	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты һәм оешма чаралары хисабына башкарыла. 2021 ел – 0 сум 2022 ел – 10 000 сум 2023 ел – 10 000 сум

1. Муниципаль программаны тормышка ашыруның тиешле өлкәсендә агымдагы торышы характеристикасы һәм төп проблемалар

Жир - әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аны куллану башка табигать объектлары: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләрә белән бәйле. Жирне куллану һәм саклаудан башка башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык кичекмәстән яки якын киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жирнең өске катламы - туфрак жимерелүгә, аның химик һәм радиоактив пычрануына гына китереп калмыйча, бөтен табигать комплексының экологик начараюына да китерәчәк.

"2021 - 2023 елларга Минзәлә муниципаль районы Яңа Мәлкән авыл жирлеге жирләрненән файдалану һәм аларны саклау" муниципаль программасы (алга таба - Программа) икътисадны ныгыту максатларында жир ресурсларыннан нәтижәле һәм рациональ файдалану һәм идарә итү буенча дәүләт сәясәтен тормышка ашыруны тәмин итә торган жирләрне куллану һәм саклау өчен уңай шартлар тудыруга юнәлтелгән.

Жир фондының зур күләмнән төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык буыннарының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер йөкләмәләр йөкли. Табигатьтә барысы да үзара бәйләнгән. Шуңа күрә бер звеноның дәрәжә эшләвен бозу, урманмы ул, хайваннар дөньясы, жир, экосистеманың бөтенлеген бозуга китерә.

Жирдән рациональ файдаланмау, аңа куллану һәм хужасыз караш аның башкара торган функцияләрен бозуга, табигый үзлекләрен кимүенә китерә.

Жирләрне саклау жирдән нәтижәле файдалану булганда гына нәтижәле булырга мөмкин.

Яңа Мәлкән авыл жирлегенең тотрыклы социаль-иқтисади үсеше һәм анда яшәүчеләрнең экологик куркынычсыз тормышы проблемалары бүгенге этапта жирләрне саклау һәм куллану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл жирлеге дәрәжәсендә жирләрне саклау һәм куллану буенча жирле проблемаларны мөстәкыйль хәл итәргә мөмкин, өстәвенә, хәзерге вакытта яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буын мәнфәгатьләрендә тулы, комплекслы һәм акыллы итеп хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Яңа Мәлкән авыл жирлеге территориясендә төрле рөхсәт ителгән жир кишәрлекләре бар.

Иң кыйммәтле жирләр - авыл хужалыгы жирләренә караган авыл хужалыгы жирләре.

Жирлек территориясендә көтүлекләр мәдәни-техник торышы буенча, нигездә, чиста. Көтүлекләр шәхси ярдәмче хужалыклар тарафыннан файдаланыла.

Көтүлек азыгын барлык кулланучыларны да исәпкә алып, табигый көтүлекләр көчле йөкләнеш кичерми. Жирлектәге барлык көтүлекләрдә дә диярлек яшеллекләр артык хәлдә.

Жирләрнең экологик торышы уртача яхшы, әмма стихияле санкцияләнмәгән чүплекләр әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаны тормышка ашыруның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрдән файдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары: Яңа Мәлкән авыл жирлеге Башкарма комитеты эшчәнлегенең законлылыгы һәм ачыклыгы, хисаплылык һәм контрольлек, нәтижәлелек.

Муниципаль программаның максаты - жирләрне һәм туфрақларны пычрату, бетерү, деградацияләү, бозу, юкка чыгару һәм жирләргә һәм туфрақка башка тискәре йогынтыны булдырмау, шулай ук жирләрдән рациональ файдалануны, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә туфрақның уңдырышлылыгын торгызу һәм жирләрне яхшырту өчен тәэмин итү.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү;

- жирләрдән файдалану һәм саклау нәтижелелеген арттыру, жирләрдән рациональ файдалануны һәм саклауны оештыру;

- яшел үсентеләрне саклау һәм торгызу;

- жирләрне инвентаризацияләү.

Жирләрне инвентаризацияләү жирләрне деградацияләү, пычрату, чүпләү, бозу, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, максатчан кулланылмаган яки кулланылмаган жир кишәрлекләрен, жирләрнең башка характеристикаларын рөхсәт ителгәнчә файдаланылмавын ачыклау максатыннан башкарыла.

Өлеге программаны тормышка ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга, яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә кертүгә, авыл жирлегенә инвестициялә жәлеп итүчәнлеген арттыруга, икътисадны үстерүгә, жирләрдән нәтижелә файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә тәэмин ителәчәк:

1) торак пунктларны төзекләндерү;

2) жирләрнең сыйфат характеристикасын яхшырту;

3) жирләрдән нәтижелә файдалану.

Программаны тормышка ашыру срогы - 2021-2023 еллар.

3. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Яңа Мәлкән авыл жирлегә территориясендә жирләрне саклау һәм файдалануның нәтижелелеген арттыру буенча чаралар планлаштырылган.

№ т/б	Чаралар аталышы	Финанслау чыганагын күрсәтеп (мең сум)	Башкаручы	Үткөрү вакыты	Жаваплы зат
1.	Чокырларның өске катламын ныгыту	Оешмаларның, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма жетәкчеләре, шәхси затлар
2.	Гомумтаралган файдалы казылма карьерларына инвентаризация үткөрү. Күрсәтелгән карьерларны конкрет оешмаларга беркетү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.	-	Авыл жирлеген башкарма комитеты	2021-2023	Башкарма комитет жетәкчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оешманың, шәхси затларның, жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Карьерларда һәм файдаланучылар	Даими	Оешма жетәкчеләре, шәхси затлар
4.	Шәхси буаларны, башка гидротехник су объектларын ачыклау һәм әлеге корылмаларны конкрет милекчеләр тарафыннан тикшерү	-	Авыл жирлеген башкарма комитеты	2021-2023	Башкарма комитет жетәкчесе
5.	Жирдән файдалану, линия корылмалары	-	Авыл жирлеген	2021-2023	Башкарма комитет

	объектлары, юл челтәре, чиклэнгән файдалану жирләре, сыйфат күрсәткечләре белән жирләрнең бердәм банкын формалаштыру һәм алып бару		башкарма комитеты		житәкчесе
6.	Яңа Мәлкән авыл жирлегә торак пунктлары территорияләрен төзекләндерү һәм яшелләндерү	20 000 сум	Авыл жирлегә башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
7.	Авыл хужалыгы жирләрен агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре үсүдән саклау буенча чаралар үткәрү һәм зарарлы организмнардан саклау	Жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
8.	Деградация, пычрату, чүпләү һәм хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысына дучар ителгән жирләрне яхшырту һәм торгызуны тәмин итү	Жирдән файдаланучыларның үз акчалары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар